

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Andra Kammaren. N:o 19.

Lördagen den 20 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 13 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *O. W. Virgin* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående pension å allmänna indragningsstaten åt sergeanten vid Lifgardet till häst *F. A. Lindqvist*;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt förvaltaren vid ammunitionsfabrikens afdelning å *Marieberg C. W. Sjöstedt*; och

angående pension å allmänna indragningsstaten åt fyra arbetare vid *Karlsborgs fästningsbyggnad*.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Vidare aflämnades af herr statsrådet m. m. *C. von Friesen* Kungl. Maj:ts propositioner:

om anslag till restaurering af *Gråbrödraklostret* i *Ystad*; och angående pension för extra ordinarie professorn *L. F. Löffler*.

Jämväl dessa propositioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 4.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:

Att ledamoten af Riksdagens Andra kammare, kontraktsprosten m. m. *K. L. Johansson* i *Stora Mellby*, *Elfsborgs län*, fortfarande

under den närmaste tiden af sjukdom är förhindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar betygar på heder och samvete.
Sollebrunn den 17 februari 1904.

Axel Hansson.

Leg. läkare, e. provinsialläkare.

§ 5.

Efter föredragning af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herr *C. G. Johanssons* i Aflösa motion, n:o 185, till bevillningsutskottet;

herr *O. A. Ericssons* i Ofvanmyra *m. fl.* motion, n:o 186, till statsutskottet;

herr *J. A. Jonssons* i Hökhult motion, n:o 187, till kammarens tillfälliga utskott n:o 3;

herr *K. H. G. von Schéeles m. fl.* motion, n:o 188, till konstitutionsutskottet;

herr *J. T. Larssons* i Lund motioner, n:o 189 till Riksdagens särskilda utskott och n:o 190 till kammarens tillfälliga utskott n:o 1; samt

herrar *J. Widéns* och *K. F. G. Almqvists* motion, n:o 191, till Riksdagens särskilda utskott.

§ 6.

Föredrogos, men blefvo åter bordlagda lagutskottets utlåtanden n:is 12, 13 och 14.

§ 7.

*Angående
verkställd
granskning af
riksbankens
styrelse och
förvaltning.*

Härefter föredrogos bankoutskottets memorial n:o 2, om verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning, hvarefter ordet på begäran lämnades till:

Herr Persson i Tällberg, som yttrade:

Herr talman! Jag har begärt ordet med anledning däraf, att jag ansett, att den förklaring, som förekommer på sid. 5 i detta betänkande öfver en af Riksdagens revisorer gjord anmärkning, är allt för knapphändig för att man af densamma kan finna ledning för ett fullständigt bedömande af den fråga, å hvilken anmärkningen har afseende. Jag åsyftar härmed frågan om sedelblanketterna, rörande hvilka revisorerna framställt anmärkning i 40 § af sin berättelse rörande riksbanken.

Denna paragraf lyder sålunda: »Den 18 innevarande november förrättades af revisorerne inventering af riksbankens hufvudkontors med dess afdelning å Norrmalm samtliga kassor samt öfriga förvaringsrum och fingo revisorerne därvid jämväl tillfälle att bese riksbankens mycket omfattande, numera i en rymlig lokal ordnade arkiv.

*Angående
verkställd
granskning af
riksbankens
styrelse och
förvaltning.
(Forts.)*

Vid berörda förrättning förekom i hvad rörer de behållningar, som enligt räkenskaperna skulle finnas ineliggande, ej någon anledning till anmärkning, men revisorerne fäste sig därvid, att i sedelkontorets förråd ingick en mycket betydlig mängd delvis makuleradt sedelpapper, så att af 2,040,200 blanketter till 5-kronesedlar ej mindre än 429,050 utgjordes af makulatur och af 1,003,600 blanketter till 10-kronesedlar 240,900 voro felaktiga, samt att af under år 1902 från Tumba levererad papper till sistnämnda sedelvalör nära 9 % var obrukbart.»

Om man nu försöker att något närmare taga reda på, hvilken inverkan dessa förhållanden kunna utöfva, så kommer man till ganska afsevärda siffror. Antalet kasserade blanketter till fem- och tio-kronesedlar utgjorde sålunda sammanlagdt 669,950, hvilket efter ett pris af $1\frac{1}{4}$ öre för hvarje motsvarar ett belopp af 8,374 kronor i rundt tal. Nu kan man af den förklaring, som här finnes intagen, icke komma till någon fullständig klarhet om hvilka åtgärder, som vidtagits för att afhjälpa detta missförhållande. Då jag under år 1901 var i tillfälle att något närmare taga reda på, huru det går till vid såväl papperstillverkningen som sedlarnes tryckning, så lämnades mig den underrättelsen, att till fem- och tiokronorsedlar gå på hvarje ark åtta blanketter, och att om på ett sådant ark finnes ett aldrig så litet fel, t. ex. i ena hörnet, kanske så obetydligt, att man måste sätta upp papperet mot ljuset för att observera det, så strykes ett streck tvärs öfver arket, hvarigenom åtminstone halfva arket blir oanvändbart till sedlar. Enligt kontraktet med sedeltryckaren har denne visserligen skyldighet att mottaga ett visst antal sådana makulerade ark, som hafva mindre fel, men icke ens alla sådana komma till användning, utan blott ett visst antal, så att om ett sådant ark, som innehåller blanketter till åtta sedlar, har ett litet obetydligt fel i ena hörnet, så kasseras i vissa fall äfven de återstående sju blanketterna, och hvad jag finner mest anmärkningsvärdt är, att icke under några förhållanden de tre blanketter, som höra till samma halfark som den felaktiga, kunna tryckas. Man skyllde på, att den maskin, hvarmed sedeltrycket verkställdes, vore så konstruerad, att man icke kunde trycka annat än fullständiga hel- och halfark. Af ett blankettark, som innehåller åtta blanketter, kan således, om någon liten felaktighet förefinnes på detsamma, på sin höjd tryckas fyra sedlar, men äfven detta endast till ett visst antal ark.

Det skulle nu vara intressant för mig att veta, om några åt-

Angående
verkställd
granskning af
riksbankens
styrelse och
förvaltning.
(Forts.)

gärder vidtagits, för att äfven någon af dessa tre blanketter, som höra till den makulerade delen af arket, måtte kunna användas och att dessa icke under alla förhållanden skulle behöfva kasseras. Är det endast tryckpressens konstruktion, som lägger hinder här- emot, tycker jag, att, när summan för makulerade blanketter går upp till öfver 8.000 kronor per år, det icke skulle vara omöjligt att söka åstadkomma en press, hvarmed man skulle kunna trycka 3 eller 7 i stället för 4 eller 8 blanketter. Det kan ju anmärkas, att summan är relativt liten, jämförd med statens utgifter i det hela, men det går dock till penningar.

För öfrigt skulle jag nästan vara färdig att säga, att jag icke tror, att allmänheten är så förfärligt noga med ett litet fel i papperet, blott den får riksbankens sedlar, utan jag tycker, att man från riksbankens sida är nästan för mycket noga i det fallet. För min del skulle jag åtminstone icke se så noga efter en liten felaktighet i papperet på sedlarne, blott jag hade ett tillräckligt antal af dem. Det är emellertid att beklaga, att icke utskottet gjort sig tid att skaffa fullständig utredning i detta fall, men jag hoppas, att, då vi nu hafva åtminstone en af bankofullmäktige här närvarande och äfven bankoutskottet är här representeradt, vi skola få nöjaktiga upplysningar i frågan.

Vidare anförde:

Herr von Friesen: Herr talman! Jag kan för min del icke gå in därpå, att det skulle vara lämpligt att vid granskningen af det förfärdigade sedelpapperet iakttaga mindre noggrannhet än för närvarande. Jag tror tvärtom, att det bör betraktas såsom en stor fördel, att den största noggrannhet vid granskning af sådant papper iakttagas, och jag tror, att så är förhållandet i alla andra länder.

Att tillverkningen vid Tumba gått framåt, bevisas af hvad som finnes anfördt på sid. 5 i betänkandet. Det framgår däraf, att under det att procenten för makuleradt sedelpapper vid bruket för 10-års perioden 1892—1901 uppgått till 12,23 % för tiokronesedlar och 9,29 % för femkronesedlar, hade denna procent för år 1902 nedgått till 10,24 för tiokronesedlar och 7,86 för femkronesedlar samt för år 1903 till 10,33 för tiokronesedlar och 8,66 för femkronesedlar. Det är visserligen, kan man tycka, en stor procent fortfarande, men med den stora omsorg, som ägnas åt granskningen af sedelpapper, kanske procenten icke kan ausas så hög. I alla händelser har det gått framåt och förbättrats på senare tiden. Jag säger detta icke för min skull, ty under senare åren har jag icke haft särskildt med saken att göra. Men jag talar såsom en af bankofullmäktige.

Hvad vidare beträffar den förnämsta erinran, som den föregående ärade talaren hade, gällde den, att om på ett ark endast en sedelblankett var makulerad, kasserades alltid tre blanketter där-

jämte, och endast de fyra, som voro på andra halfvan af arket, gillades. Ja, om så är, beror det, som sagdt, på den efterföljande behandlingen af detta sedelpapper. Det är emellertid icke så, att det föreligger svårighet att *trycka* de felfria blanketterna på den delen af arken, som innehåller den makulerade blanketten. Tvärtom tryckas alltid alla åtta blanketterna, de kasserade likaväl som de andra blanketterna. Det är icke tryckningen, utan *numreringen* af sedlarne, som medför svårigheter vid användningen af ena halfvan af arket. Denna numrering verkställas med en särskildt konstruerad apparat, och man vill ju, att sedlarne skola gå i nummerföljd, så att intet nummer fattas. Hittills har man icke lyckats hitta på något sätt att utan väsentliga svårigheter och tidsutdräkt numrera felfria blanketter å ett halfark, däri makulerade blanketter ingå. Det skulle ju kunna hända, att framdeles så kan ske. Jag vill nämligen icke bestrida, att de mekaniska uppfinningarna kunna gå så långt. Det är det enda svar jag kan lämna den ärade talaren.

*Angående
verkställd
granskning af
riksbankens
styrelse och
förvaltning.
(Forts.)*

Herr Persson i Tällberg: Jag tycker, att jag icke fick någon upplysning angående min hufvudsakliga anmärkning, nämligen huruvida tryckeriföreståndaren vore skyldig använda de ark, hvarå makulerade blanketter ingå.

Herr von Friesen: Jag fattade icke, att detta var hufvudanmärkningen. Tryckeriföreståndaren är skyldig använda en viss procent, och hittills åtminstone har från hans sida hinder aldrig mött att trycka dessa delvis makulerade ark. Men att det nu låg så många sådana där, beror därpå, att det går långsammare att fabricera sedlar, om man har att göra med sådana ark. Nu har det varit särskild brådska och därför har man icke haft tid att trycka dessa felaktiga blankettark, utan tagit sådana ark, där alla åtta blanketterna varit felfria. När nu brådskan blifvit mindre, har bankens tryckeri börjat trycka äfven dessa felaktiga blankettark.

Herr Sjö: Herr talman! Äfven jag har fäst mig vid det förhållandet, att under de senare åren så mycket sedelpapper makulerats, så att under de tio senare åren makulerats 12,23 och 9,29 procent af sedelpapperet.

Men jag har äfven fäst mig vid ett annat förhållande, och det är om fyra stycken afdelningskontor, hvarom det säges: att Mariestadskontoret lömnat en vinst af 12,953 kr. 16 öre, Uppsala 3,330 kr. 89 öre, Venersborg 7,830 kr. 76 öre och Vexjö 11,828 kr. 94 öre; men så heter det vidare: hvarifrån afgår uppkommen förlust vid kontoren i Mariestad 4,031 kronor 69 öre, kontoret i Uppsala en förlust af 3,701 kronor 5 öre, kontoret i Venersborg en förlust af 14,135 kronor 24 öre och kontoret i Växjö en förlust af 955 kro-

Angående
verkställd
granskning af
riksbankens
styrelse och
förvaltning.
(Forts.)

nor 57 öre. När man nu vet, att dessa afdelningskontor få sina sedlar från riksbanken, och dessa utlånas till personer inom kontorets distrikt, kan man väl tycka, att kontoren på därför inflytande utlåningsränta skulle tjäna så mycket, att det räckte till icke allenast aflöningar, utan äfven öfriga kostnader för kontoren. Af dessa kontor äro ju två nyorganiserade, och där äro väl också organisationskostnaderna upptagna. Men ibland dessa fyra kontor är äfven ett, som gått i många, många år och under en viss period lämnat ganska goda och stora utdelningar. Men under senare år har det kommit att lämna ett dåligt resultat. Detta måtte vara något, hvarpå man icke fått förklaring i betänkandet. Är det lokalförhållanden eller personalförhållandena i kontorets ledning eller hvad är det? När bankofullmäktigen herr von Friesen nu börjat klara saken, vore det önskvärdt, om man äfven finge upplysning i detta hänseende. Det är för mig icke nöjaktigt förklaradt, att kontoren, som ha penningar från hufvudkontoret till rörelsens drifvande, skola göra förluster. De synas ha mycket litet att göra, och det undras mig, om man icke kunde taga ett steg i sparsamhetsriktning, nämligen genom att indraga några tjänstemän. Ty med det arbete, som de synas ha, är det allt för stora kostnader med kontoren.

Jag har icke något yrkande att göra, ty förlusten är nu gjord och måste täckas, men jag har ansett mig böra fästa kammarens uppmärksamhet på saken.

Herr Henricson: Herr talman! Den föregående talaren sade, att kassationen af papper har blifvit större under de senare åren än under föregående år. Detta tror jag är en missuppfattning, och det vederlades också af talaren här midt emot, herr von Friesen. Anledningen till att det nu är så stor kassation af sedelpapper är, att det nu hopats under några år, då det varit sådan brådska med tryckning af sedlar, så mycket däraf, att man icke kunnat använda de bundtar, där något sedelpapper varit kassabelt. Det är ur sparsamhetssynpunkt, som man skickat in dessa pappersbuntar, där någon eller några af blanketterna varit kassabla, och som herrarne veta, är tryckeriföreståndaren skyldig att endast *delvis* använda sådant papper till tryckning. Nu har man, som sagdt, under brådskan icke haft tid att använda tillräckligt af dessa buntar, som innehållit kasseradt papper, utan lagt undan dem. Men sedan brådskan blifvit mindre, har man träffat aftal med tryckeriföreståndaren, att han skulle tillgodogöra sig så mycket som möjligt af detta papper. Detta är mera besparing, än om det skulle makuleras alltsammans.

Hvad den anmärkningen beträffar, som nyss gjordes af herr Sjö, nämligen att vissa afdelningskontor gått med förlust, så beror detta på de gjorda afskrifningarne, och att dessa blifvit så stora

härleder sig däraf, att en del nya afdelningskontor fått på sig öfverflyttade förbindelser, som förut tillhört de gamla kontoren. Herr Sjö nämnde särskildt ett kontor, som förut gått bra, men nu med förlust. Denna tillbakagång beror antagligen därpå, att konkurrensen blifvit så stark, att det icke kunnat gifva någon vinst. Men revisorerna för det ifrågavarande kontoret ha vitsordat, att det i allo varit ordentligt och väl skött.

*Angående
verkställd
granskning af
riksbankens
styrelse och
förvaltning.
(Forts.)*

Herr von Friesen: Jag begärde ordet med anledning af hvad talaren på kronobergsbänken anförde angående resultatet af riksbankens rörelse vid åtskilliga afdelningskontor.

Här står mycket riktigt i memorialet, att från vinsten afgår så och så mycket på grund af uppkommen förlust. Men här är icke fråga om förlust i vanlig bemärkelse, så att man skulle förlorat utlånadt kapital, utan förlusten beror på att förvaltningskostnaderna äro större än vinsten, som här är att räkna med. Jag är säker om, att vid alla ifrågavarande kontor detta är förhållandet.

Det är riktigt, som den ärade talaren sade, att det är beklagligt, att rörelsen skall vara så liten, att räntorna icke kunna betäcka utgifterna. Men det står i banklagen, att kontoren skola förläggas till residensstäderna. Nu äro på några ställen residensstäderna icke de för bankrörelse lämpligaste platserna; det är icke alltid till dem, som den lifligaste affärsrörelsen är koncentrerad.

Särskildt nämndes afdelningskontoret i Växjö, som skulle gjort en förlust af 955 kronor 57 öre. Så farligt är det dock icke, ty om man ser ofvanför på tabellen, så finner man, att på afbetalningslån förtjänats vid detta kontor 11,828 kronor 94 öre, så att i det hela har riksbankens vinst på Växjö uppgått till cirka 11,000 kronor. Man kan sålunda icke tala om en förlust vid detta afdelningskontor. Det har ju tvärtom att uppvisa en vinst, om också icke så synnerligen stor.

Hvad Vänersborgskontoret beträffar, så är förhållandet där sämre; där uppgår bristen till 14.135 kronor 24 öre och vinsten på afbetalningslånen endast till 7,830 kronor 76 öre, och där är sålunda äfven i det hela en brist på cirka 7,000 kronor. Men Vänersborgskontoret är nytt — det har visserligen varit i verksamhet hela året, men året har varit dess första — och, som den ärade talaren också nämnde, har det kräfts organisationsomkostnader för inventarier, försäkringar och annat under detta första år. Och det är mycket troligt, att rörelsen där kan komma att gå bättre i framtiden.

För att återvända till växjökontoret, så vill jag påpeka, att från detta kontor borttagits det ena området efter det andra. Genom inrättandet af kontoret i Karlskrona undandrogs härifrån Blekinge och genom inrättandet af kontoret i Halmstöd kom en del af Sunnerbo härad att tilldelas detta senare kontor — ja, detta

Angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning. (Forts.) betydde kanske icke så mycket — för att nu icke tala om hvad Växjökontoret förlorat genom inrättandet af kontoret i Jönköping. Det har sålunda blifvit kringskuret på alla håll. Jag har med detta velat taga detta lilla kontor i försvar och vill ännu en gång framhålla, att det dock ökat riksbankens vinst för året med öfver 10,000 kronor.

Ytterligare anfördes ej. Utskottets hemställen bifölls.

§ 8.

Angående afskrifning af osäkra fordringar vid vissa riksbankens afdelningskontor. Efter föredragning häruppå af bankoutskottets memorial n:o 3, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Kalmar, Mariestad, Växjö och Östersund, yttrade:

Herr Sjö: Herr talman, mina herrar! Det är en ganska anseelig summa, som bankoutskottet här föreslår, att Riksdagen skulle besluta afskrifva, och jag skall därför tillåta mig att granska några af dessa poster, som äro föreslagna till afskrifning, bland hvilka de från Göteborgs afdelningskontor äro de största.

Vid detta kontor finnes bland gäldenärerna en person vid namn Woxen, handlande och bruksägare. Hans skuld till banken har utgjort 910 kronor och bankens återstående fordran på honom är för detta lån 693 kronor 86 öre. Som hypotek för lånet hade han 5,900 kg. hästskosöm. Enligt uppgifter, som jag erhållit af en järnhandlande här i staden, skulle detta hypotek vara värdt godt 1,062 kronor, men man har här vid realisationen icke fått detta, utan endast 216 kronor 14 öre. Samma person har för en annan skuld på 480 kronor ett hypotek af 3,100 kg. hästskosöm, som enligt ofvannämnda beräkningsgrund skulle vara värda 558 kronor, men det belopp, man fått, utgör här endast 115 kronor 26 öre. Han hade också en tredje skuld till banken på 5,710 kronor; här var hypoteket 39,702 kg. hästskosöm och 4,256 kg. stångjärn, som tillsammans skulle vara värda omkring 7,884 kronor, hvilket ju är betydligt mera än man fått, nämligen 2,140 kronor 66 öre. Samma person har som hypotek för ett fjärde lån 2,820 kg. hästskosöm, som skulle vara värda 507 kronor, men man har endast fått ut 108 kronor 69 öre. Skulden var 430 kronor. För ett femte lån har han som hypotek 6,960 kg. hästskosöm, värda enligt beräkningarna här 1,252 kronor, men man har endast fått ut 267 kronor 56 öre. En annan person har för en skuld, som belöper sig till 870 kronor, ett hypotek af 5,460 kg. stålspett, värda 873 kronor, men har bekommit härför endast 583 kronor 4 öre. Samma person har för en annan skuld, stor 1,280 kronor, ett hypotek på

8,000 kg. stålspett, värda 1,280 kronor, hvarför bekommits 804 kronor 12 öre, o. s. v.

Granskar man på detta sätt såväl ofvannämnda som några andra ej af mig uppräknade järnlån vid kontoret i Göteborg, så skulle efter dessa beräkningar hypoteken representera ett värde af 22,406 kronor. Men i stället har man endast erhållit 8,617 kronor 20 öre. Samtliga fordringar för järnhypotek äro 18,720 kronor. Det synes mig, att, om detta afdelningskontor haft en person, som riktigt bevakat dess intressen vid försäljningen af hypoteken, man möjligen fått ut sin fordran och kanske litet till. Enligt de prisvärden, som jag förskaffat mig, skulle dessa säkerheter betinga ett pris, som med 12,303 kronor 20 öre öfverstege den verkliga fordran.

Jag har emellertid intet yrkande att göra, jag har endast velat nämna detta.

Herr Henricson: Herr talman! Som herrarne finna, äro dessa lån 10 år gamla och hypoteken äro i vederbörlig ordning realiserade och redovisade. Men de ha icke betingat det pris, som den föregående talaren uppgifvit, utan det är den återstående bristen, som står där angifven. För det pris, som de betingat, har blifvit redovisadt. Utskottet har varit i tillfälle att se, huru dessa frågor blifvit behandlade, och funnit, att allt varit i full ordning och att man icke gjort sig skyldig till någon försumlighet. Och därför har utskottet föreslagit, att beloppen skulle afskrifvas.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 9.

Bevillningsutskottets häruppå föredragna betänkande n:o 8, i anledning af väckt motion om ändring af 17 § bevillningsförrordningen och 8 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna, blef af kammaren godkändt.

§ 10.

Till afgörande förelåg härefter bevillningsutskottets betänkande n:o 9, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref.

*Angående
afskrifning
af osäkra for-
dringar vid
vissa riksban-
kens afdel-
ningskontor.
(Forts.)*

*Om ändring i
gällande be-
stämmelser
angående vikt-
satsen för in-
rikes bref.*

I motion n:o 66 inom Andra Kammaren hade herr G. O. V. Lindgren i Örebro, med hvilken herr C. J. Hammarström förklarar sig instämma, så vidt anginge motionens syfte, föreslagit, att Riksdagen ville besluta, att viktsatsen för inrikes bref, som befordrades för enkelt porto, måtte höjas från 15 till 20 gram.

Om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref.

Utskottet hemställde i anledning häraf, att Riksdagen, med bifall till herr Lindgrens i Örebro förevarande motion, ville besluta, att viktsatsen för inrikes bref, som befordrades för enkelt porto, måtte höjas från 15 till 20 gram.

(Forts.)

Reservation hade emellertid afgifvits af herrar *Cavalli, Trolle, Weinberg, Östberg, Tillberg, A. Hammarström, Petri, Beck-Friis* och *Walén*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att herr Lindgrens i Örebro förevarande motion om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af:

Herr von Krusenstjerna, som yttrade: Jag medgifver i likhet med bevillningsutskottet, att den nuvarande viktsatsen för bref, som befordras mot enkelt porto, 15 gram, i vissa fall kan medföra olägenheter för den korresponderande allmänheten, ehuru jag icke tror, att dessa olägenheter äro så stora, som motionären framhållit. Jag hämtar stöd för detta antagande i den omständigheten, att denna fråga — såsom utskottet ock omnämnt — åtskilliga gånger varit föremål för debatt vid de stora världspostkongresserna och att frågan där — det har i dessa fall gällt förhöjning af den internationella viktenheten — icke lyckats tillvinna sig vidare anslutning. Sista gången frågan varit uppe var vid världspostkongressen i Washington 1897, och den kom då icke längre än till det utskott, som i första hand hade att behandla dylika frågor. Där föll förslaget med den stora pluraliteten af 16 röster mot 4; 16 stater röstade mot förslaget, 4 för detsamma och 2 stater afhöllö sig från att rösta. Motståndet kom då egentligen från de latinska staterna, framför allt från Frankrike, som förklarade, att man vid där anställda noggranna undersökningar kommit till det resultatet, att medelvikten för bref icke ens uppginge till 10 gram. »Hvarför», sade Frankrike, »skola vi höja viktsatsen? Det finnes ju redan en marginal på 5 gram.» Denna stat motsatte sig alldeles bestämdt den föreslagna ändringen, enär en sådan skulle för franska postverket medföra en förlust af 1 million francs om året, och till Frankrikes uppfattning slöto sig då de öfriga latinska staterna, särskildt Italien och Belgien, äfvensom, märkvärdigt nog, England, ehuru där, såsom kammaren vet, viktenheten för bref inom landet är högre än 20 gram. Englands ombud förklarade emellertid, att från den engelska allmänhetens sida icke uttalats något behof af en höjning utaf viktenheten i fråga om det internationella postportot. Frågan kommer nu före vid nästa världspostkonferens, och den har vunnit något därigenom, att det stora Tyskland anslutit

sig till de stater, som påyrka en förändring i detta afseende, men Om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref. (Forts.)

Jag medgifver, som sagdt, att den nuvarande viktsatsen medför åtskilliga olägenheter för den korresponderande allmänheten, och att det ur denna synpunkt kunde vara godt att få en förändring till stånd, och jag medgifver också i likhet med utskottet, att den förlust, som denna reform skulle medföra för det svenska postverket — det blefve en ren förlust på 150,000 kronor — ju icke vore någon så afsevärd summa, att det med den finansiella ställning svenska postverket för närvarande äger skulle kunna medföra några egentliga olägenheter.

Anledningen till att jag nu begärt ordet är emellertid, att jag, innan kammarens ledamöter fatta beslut i frågan, vill säga, att jag trots dessa medgifvanden i allt fall hyser en viss tvekan om lämpligheten att vidtaga den nu föreslagna åtgärden. Skälet därtill är, att det finnes andra åtgärder till den korresponderande svenska allmänhetens fromma, som jag för min del anser vara af större vikt än den här föreslagna, och när det för genomförandet af dessa åtgärder ovillkorligen skulle krävas att taga ganska djupa tag i postverkets öfverskottsmedel, så kan det ju vara skäl att tänka på hvilken åtgärd man bör sätta i främsta rummet.

Det är tre åtgärder, som jag för min del anser vara viktigare än den nu ifrågakommande. Den ena af dessa är sänkandet af portot för inrikes paket, hvilket porto, enligt hvad från industriens och handelns sida många gånger framhållits, är oskäligt högt, och det har därvidlag erinrats om det egendomliga förhållandet, att det är dyrare att skicka ett paket om 5 kilogram från Stockholm till t. ex. Södertälje än att sända ett sådant till den sydligast belägna stad i Tyskland. Detta är ovillkorligen en olägenhet för den svenska industrien och handeln, som det vore godt att få afhjälpt, men hvars afhjälpande till en början komme att för postverket medföra en ganska betydande sänkning af inkomsterna.

Vidare är det i två andra fall, som det svenska postverket enligt mitt förmenande har väl höga afgifter, hvilka det skulle vara godt att få nedsatta. Det ena är postanvisningsafgiften för små belopp. Denna afgift är hos oss 15 öre för belopp intill 25 kronor och den är högre än hvad den är i Norge och högre än hvad den är i Tyskland för små belopp. Det andra är rekommendationsafgiften, som hos oss är 20 öre, under det att den i Norge är 10 öre och i Danmark 15 öre. Det synes mig vara synnerligen önskvärdt, om denna afgift kunde sänkas särskildt af det skäl, att man därigenom kanske skulle kunna förmå den svenska allmänheten att icke så ofta som nu är fallet sända penningar uti vanliga bref utan rekommendation, hvarigenom såväl allmänheten utsättes för förluster som de, som hafva att handskas med breffen, för frestelser. Genomförandet af denna åtgärd skulle emellertid till en början

Om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref. (Forts.)

medföra en förlust, som beräknats till mellan 200,000 och 300,000 kronor om året.

Jag har icke något yrkande att framställa, utan jag har endast velat fästa kammarens uppmärksamhet på dessa omständigheter.

Herr Lindgren i Örebro: Herr talman! Jag kan icke finna, att den i förevarande afseende framställda begäran är orimlig eller obefogad. De, som syssla med brefskrifning, veta ju mycket väl, huru ofta det inträffar, att vikten af ett bref öfverstiger 15 gram. Skall man därtill använda lack, hvilket ju måste ske, om man vill rekommendera ett bref, kostar stundom endast lacket 10 öre i porto, och om man kopierar brefvet, innan det afsändes, så åstadkommer ofta ensamt detta, att brefvet blir för tungt för ett porto. Jag kan icke förstå, att frågan om vikten å inländska bref behöfver sammanblandas med frågan om den internationella brefvikten. Det har redan förut sagts och påvisats, att många stater hafva höjt den inrikes brefvikten, och denna inverkar icke alls på den internationella. Ju flera länder, som ansluta sig till den högre brefvikten, desto lättare blir det för öfrigt att vid en blifvande världspostkonferens få den internationella brefvikten höjd, hvilket ju vore önskligt. Att medelvikten för bref i Frankrike är 10 gram anser jag icke vara bevisande för att icke vi skulle behöfva höja brefvikten för enkelt porto. Det är ju klart, att de flesta brefven äro lätta, och medelvikten för bref skulle kanhända äfven i vårt land, om det anställdes undersökningar, visa sig icke vara mer än 10 gram. Det är emellertid för den händelse man behöfver skriva något längre bref eller bifoga något papper, som viktsatsen är för knappt tilltagen. Den omständigheten, att England vid senaste världspostkonferens röstade mot höjningen af den internationella brefvikten och likväl har infört högre viktsats inom sitt eget land, visar ju, att detta är lämpligt och bör kunna åstadkommas äfven i vårt land.

Hvad beträffar de öfriga åtgärder, som den föregående ärade talaren och chefen för postverket omnämnde, så tycker jag för min del särskildt angående postanvisningsafgiften, att 15 öre är icke för högt porto för förmånen att få sända penningar och få kvitto och säkerhet för penningarne. Om man skickar ett vanligt bref, kostar ju detta 10 öre. Man kan då för ett tillägg af 5 öre få säkerhet för att penningarna komma fram, och få postverkets ansvar för dem. En påtänkt åtgärd att minska portot i detta afseende bör dock icke hindra oss från att i dag bifalla den reform, som nu är begärd.

Hvad vidare angår rekommendationsafgiften, så tror jag ej heller, att den för närvarande kan anses orimligt hög. Det vore ju väl, om den kunde nedsättas, men nog tror jag, att det vore

mera behöfligt att höja brefvikten för enkelt porto. Kan det andra omnämnda genomföras sedermera, så är det ju bra.

Beträffande paketportot vore det ju en god sak, om man därvidlag kunde få en nedsättning, men jag tror, att paketförsändelserna sluka åtskilligt, som borde kunna komma breftsatsen till godo.

Om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref.
(Forts.)

Det är icke förnekadt, att postverket kan hafva råd att göra den lilla uppoffring, som här ifrågasatts genom ett bifall till min motion. Såsom vi se af utskottets utredning, har postverket haft i öfverskott under de senaste 11 åren från omkring en half million till mer än en million pr år. Detta visar, att postverket har råd att tillmötesgå hvad man nu begärt. Postverkets öfverskott utgör i medeltal 806,295 kronor 36 öre pr år, och således skulle mycket väl hvad som nu begäres kunna beviljas och postverket ändock hafva mer än en half million i öfverskott.

Jag vill också påpeka, att för att hopsamla de tioöringar, som skola erläggas i afgift för lågt frankerade bref, och de tioöringar, som skola utgöra straffet, kräfvdes mycket arbete af postverket, såsom utfärdande af avis och dennas utbärande till emottagaren. Därefter skall brefemottagaren afhämta sitt bref. Det är mycket arbete, som till stor del kunde falla bort, om viktsatsen för enkelt porto höjdes. För öfrigt vill jag påpeka, att för brefemottagaren är det ganska tidsödande att behöfva afhämta sådana bref och att det kan förorsaka honom förluster och obehag, att hans bref blifva försenade, såsom sker, då de äro för lågt frankerade, hvilket återigen är följden af att vikten är för knapp. Dessutom vill jag påpeka, att det är en orimligt stor skillnad mellan 15 gram för ett porto och 125 gram för två porton.

Det har framhållits, att svårigheter kunna uppstå, därigenom att viktsatsen för inrikes bref icke är densamma som för bref till främmande länder, men enligt min uppfattning kunna svårigheterna i sådant afseende icke blifva nämnvärda. Om den föreslagna reformen genomföres, så blir den väl äfven i vederbörlig ordning kungjord, och allmänheten får då veta, att för bref på utrikes ort är viktsatsen en annan än för inrikes bref, och likaväl som man måste veta, att dubbelt porto bör äsättas bref till utrikes ort, Norge och Danmark undantagna, så kan man väl minnas den olika brefvikten för in- och utrikes bref.

Det nämndes äfven, att många länder redan infört denna reform, och Tyskland har ju äfven nyligen varit med därom. Vi bruka ju gärna följa Tysklands exempel, och då nu Tyskland gått före oss i detta afseende, så böra vi följa dess exempel, då det är godt och lämpligt, och bifalla hvad jag i motionen föreslagit. Hvarför skola vi alltid vara de sista, då det gäller goda och nyttiga reformer?

Herr talman! Jag anhåller få yrka bifall till bevillningsutskottets utlåtande.

*Om ändring i
gällande be-
stämmelser
angående vikt-
satsen för in-
rikes bref.
(Forts.)*

Herr Hammarlund: Jag är med den förste ärade talaren fullt ense därom, att det finnes åtskilliga postreformer, som äro minst lika viktiga att genomföra som den nu föreslagna.

Bland dessa reformer nämnde den ärade talaren först sänkning af paketportot, och jag är glad öfver, att jag från detta håll fått höra, att man på allvar tagit denna fråga i öfvervägande, ty detta porto är enligt min mening alldeles orimligt högt. Härtill skulle jag vilja lägga korsbandsafgiften för böcker, och jag hoppas, att herr generalpostdirektören skall ställa sig lika välvillig till ett förslag om sänkning af detta porto, hvilket äfvenledes är oskäligt högt.

En annan reform, som han ställde i utsikt, var sänkning af det nuvarande portot utaf 15 öre för små postanvisningar. Lägre än till 10 öre kan man väl icke gärna komma, men en dylik ned-sättning af portot för postanvisningar på högst 5 eller 10 kronor skulle ganska visst vara en nyttig reform i vårt land. Det skulle nämligen hafva till följd, att folk hellre skulle använda postanvisningar vid försändelser af mindre penningbelopp än att sända frimärken eller penningar i vanliga bref.

En tredje reform, som generalpostdirektören äfven ansåg önskvärd, var sänkning af rekommendationsafgiften, men det förefaller mig dock, som om en sådan förändring ej hade den betydelse som öfriga nu ifrågasatta. Rekommenderade bref borde egentligen icke användas vid försändelser af penningar, i hvilket fall man hellre borde begagna sig af postanvisningar, i synnerhet som man numera kan sända ända till 500 kr. på dylika anvisningar och vid större belopp kan begagna sig af flera anvisningar. Rekommenderade bref bör man däremot använda vid försändelser af viktiga handlingar, då man önskar erhålla kvitto på att man afsändt dem. Detta förekommer emellertid mera sällan, så att man i sådana fall mycket väl kan komma ut med en afgift af 20 öre, och vid sådant förhållande synas mig icke några starkt talande skäl förefinnas för en dylik reform.

Men oaktadt nu åtskilliga andra postreformer blifvit ifrågasatta, så synes det mig, som om detta icke borde hindra antagandet af nu föreliggande förslag, som i motsats mot föregående gånger nu vunnit bevillningsutskottets understöd.

Enligt min mening böra nämligen postverkets inkomster mycket väl räcka till för genomförandet af såväl denna reform som öfriga ifrågasatta, ty postverket lämnar numera ett årligt öfverskott af omkring 1 million kronor. År 1888 var detta öfverskott endast 36,000 kronor; sedan steg det 1891 till 321,000 kronor och år 1894 till öfver 653,000 kronor samt uppgick 1896 till öfver 1 million kronor. Vid ungefär detta belopp har det sedermera hållit sig, ty att räkenskaperna endast visa ett öfverskott på 6- à 800,000 kronor beror därpå, att bland utgifterna förekomma ganska afsevärda

belopp, som användts till byggande af posthus. Men om en affärsman bygger ett affärshus och använder en del af årsvinsten därtill, så bör detta rätteligen icke betraktas såsom en utgift för året, utan såsom ett sätt att använda vinsten. År 1901 uppgifves postverkets öfverskott vara 636,000 kronor, men dessutom hade utgått 410,000 kronor till byggande af posthus. År 1902 uppgick öfverskottet till 869,000 kronor, hvartill böra läggas icke mindre än 680,000 kronor, som tagits i anspråk för posthusbyggnader. Således var verkliga vinsten på poströrelsen öfver 1½ million kronor. Och i det betänkannde, som vi alldeles nyss fått utdeladt på våra banker, beräknas postverkets öfverskott för nästa år till 1,120,000 kronor, och man kan vara ganska förvissad därom, att denna siffra icke är för högt tilltagen.

Om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref.
(Forts.)

Under sådana omständigheter och då därtill kommer, att en kommitté ifrågasatt en höjning i inkomsterna för postverket genom införandet af nya grunder rörande tidningarnas postbefordringsafgifter, en höjning, som är beräknad till omkring 300,000 kronor, tror jag, att man mycket väl kan utan risk besluta sig såväl för denna reform som för andra nödiga reformer, utan att postverkets ställning på något sätt äfventyras.

Det bör väl icke vara på det sättet — en tankegång, som synes hafva gjort sig gällande hos reservanterna från Första Kamraren — att postverket likasom tullverket skall vara en statens mjölkko. Reservanterna tala om, att det icke kan vara lämpligt att för närvarande, då utgifterna för såväl stats- som postverket ständigt växa, minska ifrågavarande *inkomstkälla*. De betrakta således poströrelsen såsom en »inkomstkälla». Häremot vill jag för min del emellertid inlägga en bestämd gensaga, ty jag håller före, att postverket är en iurättning, som skall tillhandagå allmänheten på bästa sätt, och kan detta ske och afgifterna samtidigt minskas, så bör man vidtaga en dylik reform i den mån det låter sig göra.

Vidare har det sagts, att en reform sådan som den nu föreslagna icke är behöflig, emedan den nuvarande viktsatsen af 15 gram är tillräcklig. Afven detta vill jag bestrida. Den är tillräcklig, om man använder tunna kuvert och tunnt papper, men begagnar man en stadigare papperssort, så är den icke tillräcklig, utan då bör man höja viktsatsen till öfver 15 gram.

Jag har här i min hand ett vanligt kuvert och ett s. k. postpappersark, som jag i går köpte i en pappershandel. Det är en god papperssort, sådan som man vanligen borde använda, då man skrifer. Detta ark tillsammans med kuvertet väger emellertid 17 gram, och det förefaller mig, som om detta förhållande vore ett alldeles tillräckligt skäl att höja den nuvarande viktsatsen 15 gram till 20 gram. Före år 1880 var ju viktsatsen omkring 17 gram, och det blefve således väsentligen endast att återgå till hvad förut varit.

Om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref.
(Forts.)

Den förste ärade talaren vidrörde äfven denna frågas förhållande till världspostkongresserna och trodde, att man icke hade utsikt att där få vikten höjd. Af detta utskotts betänkande framgår emellertid, att det finnes åtskilliga länder, i hvilka viktsatsen för inrikes bref är högre än för utrikes. Dessa länder äro följande: Amerikas Förenta stater, Danmark, Kanada, Schweiz, Storbritannien, Tyskland, Ungern, Österrike, Bosnien-Herzegowina. Egypten och Victoria. I dessa länder har man icke dragit sig för att tillämpa olika viktsatser för inrikes och för utrikes bref, och jag tror icke, att det skall medföra någon fara att äfven göra det i vårt land. Enligt min öfvertygelse är folkupplysningen i vårt land lika hög som i dessa andra länder, så att den brefskrifvande allmänheten skall kunna lära sig att skilja emellan de olika viktsatserna. För öfrigt är det ju så, att antalet frankerade inrikes bref är öfver 77 millioner om året mot icke fullt 7 millioner till utrikes ort. Icke skola vi väl vara tvungna att bestämma viktsatsen med hänsyn till detta mindretal!

För min del anhåller jag att få yrka bifall till det föreliggande förslaget, under förhoppning att det icke skall komma att lägga hinder i vägen för andra tidsenliga postreformer, hvarom förslag kunna komma att framläggas.

Herr Hammarström: I det anförande, som herr generalpostdirektören hade, upplystes vi om, att frågan om högre viktsatser å bref varit före på allmänna världspostkongressen, och vi upplystes vidare därom, att i en utredning, som generalpoststyrelsen meddelat angående samma sak vid det tillfälle, då frågan var före sist, d. v. s. 1901, uttalats, att det är troligt, att frågan kommer upp på nytt. Däraf framgår, att detta behof gör sig gällande äfven i den stora världen.

Det må nu vara huru det vill med den saken. Om i den internationella brefväxlingen denna sak blir förändrad eller icke, står det kvar som ett gifvet faktum, att behovet af denna reform förefinnes vid inrikes korrespondens. Detta framgår däraf, att de af den föregående talaren uppräknade staterna ändrat viktsatsen för egen del.

Ibland dessa stater är äfven Danmark. Då frågan förut varit före, har man invändt, att det skulle komma att medföra olägenheter vid postbefordran mellan Sverige och Danmark å ena sidan samt Sverige och Norge å andra sidan, emedan bref gå till dessa länder för samma porto som inom riket. Men jag ber att få påpeka, att det väl icke blir större olägenhet inom Sverige än inom Danmark, där man för åtta öre får skicka ett bref, som väger 250 gram. Det är ju en väsentlig skillnad mellan denna viktsats och den, som föreslås här.

Det är särskildt det höga straffportot, som är så förhatligt.

Jag har hört många uttalanden i denna riktning. Man har ju en viktsats, så nätt tilltagen som 15 gram, och ändå, om en person, som icke har någon brevväg, åsätter ett bref enkelt porto i god tro och det vid framkomsten befinnes väga någon hårsman för mycket, får man lägga till 20 öre! Ett bref, som man kanske icke anser innehålla några märkvärdiga saker, kostar således 30 öre.

Om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref.
(Forts.)

Det har också sagts, att det icke uttalats någon allmän önskan om denna reform. Det är möjligt, att vederbörande myndighet icke fått någon påstötning därom, såsom herr generalpostdirektören sade vara fallet med paketportot. Men jag kan upplysa om, att i anledning däraf, att jag förut väckt frågan på tal, man uppmanat mig om och om igen att komma fram med detta förslag. Och jag hade också tänkt göra det i år, fast jag underlät det, då jag hörde, att förslaget skulle komma fram från annat håll. Emellertid, då nu herr generaldirektören medgifvit, att denna reform är önskvärd och berättigad, ber jag att få hemställa, att man må vidtaga denna förändring först och sedan fortsätta på reformernas väg undan för undan.

Det är en sak, som jag anser mig böra påpeka, och det är, att vi väl inom kort hafva att vänta förslag om en väsentlig förändring i portot för tidningars befordran, afseende att få större inkomster för postverket. Och då detta förslag icke torde låta vänta på sig så länge, så kan det väl icke ligga någon fara i den nedsättning, som nu ifrågavarande reform för med sig. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Waldenström: Herr talman, mina herrar! Under de senaste tiderna har det visat sig en allt mera växande benägenhet att göra brefpapperet tjockare och tyngre samt brefkuverten större och tjockare och därmed också tyngre. Det har också här i dag visats, huruledes ett enda brefpapper med kuvert kan väga 17 gram. Därtill kommer en också alltjämt tilltagande praxis att skriva bref på endast ena sidan af papperet. Att det under sådana förhållanden uppstår behof att öka portovikten anser jag helt naturligt. För min del tror jag dock icke, att Riksdagen och postverket med sina portosatser böra vika för denna benägenhet; ty följderna blir endast den, att papperet blir ännu tjockare, och därmed icke 20 gram, utan man måste sätta portosatsen till 25.

Vill man skriva ett bref på vanligt, enkelt papper och innesluta det i ett vanligt, enkelt kuvert, som är ganska starkt, fastän icke så särdeles tjockt, så räcker en portosats af 15 gram fullkomligt väl till. Det är väl icke många i kammaren, som skriva så många bref som jag, och jag vet, hvad man kan få ihop på 15 gram. Jag tillåter mig därför yrka, att motionen icke måtte bifallas.

*Om ändring i
gällande be-
stämmelser
angående vikt-
satsen för in-
rikes bref.
(Forts.)*

Herr Brodin: Ja, jag tviflar icke på, att den föregående talaren, som vi litet hvar känna är ganska knifvig, skall kunna sköta sin korrespondens så, att han icke behöfver betala öfverporto. Men annorlunda är det med den stora massan af folket, som för hvarje särskildt tillfälle köper sig ett kuvert och papper. Den får ofta betala straffporto; och den har i regel mycket mindre råd än de, som kunna undgå detta.

Det är en annan synpunkt, som äfven bör frambållas. Här i Sverige betala vi 10 öre för enkelt porto. Detta är olika i olika länder på grund af myntenheternas olikhet: i Förenta staterna 7,2 öre, i England 7,5 öre, i Schweiz 7,2 öre, i Tyskland och i Österrike-Ungern 8,9 öre samt i Danmark 8 öre. Sålunda betala vi i Sverige för den minsta viktsatsen högsta portoafgiften. Endast detta är väl ett skäl för att allmänheten i Sverige borde få denna ökning i viktsatsen för bref.

Om vi sedermera se på dessa länder, som hafva mindre porto för viktsenheten, så finna vi, att den minsta viktsatsen i Danmark och Schweiz är ända tll 250 gram, i England 28 gram och i öfriga länder 20 gram. Hvarför skulle vi icke i Sverige få sända 20 gram för 10 öre, hvilket ändå är mindre än i andra länder? Jag kan icke förstå detta. Om vi nu ingå på detta, så är det väl antagligt, att vid de internationella postkonferenserna det blir lättare att få igenom 20 grams viktsats vid den internationella korrespondensen. Det skall väl hafva något inflytande, att en stat sådan som Sverige yrkar på det, då förut många stater och bland dem äfven Tyskland har den viktsatsen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Waldenström: Då den näst föregående talaren nämnde Förenta staterna, så vill jag gärna erkänna, att det är sant, att de hafva lägre inrikes porto än vi. Men jag ber tillika att få erinra om, hvad jag såg för några år tillbaka i den officiella statistiken, nämligen att postverket i Amerika gått med en förlust af mellan 5 och 6 millioner dollars för det året. Jag tror icke, att vi böra följa ett sådant exempel. Det är sant, att det beräknats, att det här icke kommer att göra så mycket. Men då jag anser nedsättningen alldeles onödig, så kan jag icke annat än hålla på mitt yrkande, att motionen icke må föranleda något Riksdagens beslut.

Hvad för öfrigt beträffar rekommendationsportot i vårt land och jämförelsen mellan detta och rekommendationsportot i Norge, så torde det förtjäna nämnas, att i rekommenderadt bref i Norge får man icke innesluta pengar.

Öfverläggningen var härmed slutad. I enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen proposition dels

på bifall till utskottets hemställan, dels ock på afslag å såväl be- *Om ändring i*
 rörda hemställan som den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen *gällande be-*
 fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, *stämmelser*
 men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen *angående vikt-*
 en så lydande voteringsproposition: *satsen för in-*
rikes bref.
(Forts.)

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hem-
 ställan i utskottets förevarande betänkande n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit såväl utskottets berörda
 hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Voteringen utföll med 103 ja mot 83 nej; och hade kammaren
 alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 11.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget bevillnings- *Angående*
 utskottets betänkande n:o 10, i anledning af väckt motion om skrif- *stämpelafgif-*
 velse till Kungl. Maj:t angående stämpelafgiften för bevis om insättn- *ten för bevis*
 om insättning å depositions- och kapitalräkning. *om insättning*
å depositions-
och kapital-
räkning.

I motion n:o 5 inom Andra Kammaren af herr *V. L. Moll*,
 hvilken motion hänvisats till bevillningsutskottets behandling, hade
 föreslagits, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla,
 det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och förelägga Riksdagen
 förslag till förändring och utsträckning i viss uti motionen antydd
 riktning af nu gällande stämpelafgift för bevis om insättning å
 depositions- och kapitalräkning.

Utskottet hemställde dock, att herr Molls förevarande motion
 om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående stämpelafgiften för bevis
 om insättning å depositions- och kapitalräkning icke måtte till
 någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid betänkandet hade fogats reservationer:

af herrar *Almqvist, Lindblad, Petri* och *Öhngren*, hvilka ansett,
 att utskottet bort hemställa, att herr Molls förevarande motion om
 skrifvelse till Kungl. Maj:t angående stämpelafgiften för bevis om

Angående
stämpelafgif-
ten för bevis
om insättning
å depositions-
och kapital-
räkning.
(Forts.)

insättning å depositions- och kapitalräkning icke för närvarande måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

samt af herr *Beckman* mot vissa delar af motiveringen.

Efter det utskottets hemställan blifvit uppläst, lämnades på begäran ordet till motionären

Herr Moll, som yttrade: Herr talman! Bevillningsutskottet har bedömt den föreliggande motionen uteslutande ur bevillnings-synpunkt. Det kan icke falla mig in att klandra utskottet härför, ty man kan näppeligen begära, att bevillningsutskottet skall se ett förslag från banksynpunkt, då ju bankfrågor som sådana icke falla inom utskottets verksamhetsområde.

Nu förhåller det sig emellertid så, att motionen har ett dubbelt syfte. Den går nämligen ut på dels att göra den nuvarande stämpelafgiften på insättningar å depositions- och kapitalräkningar mera effektiv, dels att åstadkomma större och välbehöflig reda i fråga om bankernas olika inlåningsräkningar. Utskottets sätt att behandla motionen har emellertid haft den påföljd, att det senare syftemålet icke alls blifvit af utskottet beaktadt.

Utskottet säger, att motionen ytterst går ut på en beräknad förhöjning af statens stämpelinkomster. Ja, detta är obestriddigt. Men det är sannerligen icke någon lust att framkomma med förslag om nya eller ökade skattepålagor, som dikterat motionen. Nöjet att framställa dylika förslag afstår jag gärna åt de vederbörande, som sådant närmast tillkommer. Såvidt jag kunnat finna, är det emellertid omöjligt att göra de nu gällande föreskrifterna om stämpelafgift å depositions- och kapitalräkningar fullt effektiva utan att utsträcka stämpelskatten till att omfatta äfven närbesläktade bankräkningar. År 1899 gjordes visserligen ett försök att göra nu ifrågavarande stämpelskyldighet mera effektiv, däri-genom att Kungl. Maj:t då föreslog och Riksdagen godkände sådan ändring i banklagarne, att å medel, som innestå å sparkasseräkning eller därmed likartad räkning, ränta icke finge godtgöras för större belopp än 3.000 kronor af en insättares tillgodohafvande. Detta försök kan emellertid icke sägas hafva kröuts med framgång.

Utskottet anser, att den omständigheten allena, att statens inkomster af den nuvarande stämpelafgiften å depositions- och kapitalräkningar icke i afseende å skatteinkomst till fullo motsvarat förväntningarna, icke kan anses utgöra tillräckligt skäl att föreslå en sådan utsträckning af denna stämpelskyldighet, att den skulle omfatta äfven andra bankräkningar, afsedda för helt andra ändamål. Ja, härutinnan skulle jag gifva utskottet rätt, om det förhölle sig så, att dessa andra bankräkningar användes endast och allenast för det med dem afsedda ändamålet. Men nu är förhål-

landet det, att i all synnerhet sparkasseräkningar, men äfven åtskilliga andra räkningar, användas just för det ändamål, för hvilket depositions- och kapitalräkningarna varit afsedda.

Utskottet säger vidare, att sparkasseräkningen i stor utsträckning begagnas af jämförelsevis mindre bemedlade. Ja, detta är sant, men lika sant är, att sparkasseräkningen i stor utsträckning användes af jämförelsevis mera bemedlade, ja, af förmögna insättare. Det är ett allmänt känt faktum, att på sparkasseräkning innestå stora belopp, som egentligen borde stå på depositionsräkning, men hvilka man nu insatt på sparkasseräkning just för att undgå stämpelafgift. Detta missbruk har jag med motionen velat komma till lifs. Om stämpelskyldigheten utsträcktes till att gälla äfven sparkasseräkningen skulle följderna häraf ofelbart blifva den, att en del af de medel, som nu innestå å sparkasseräkning, hufvudsakligen de större insättarnes tillgodohafvanden, skulle öfverflyttas på depositionsräkning, dit de rätteligen höra. En annan del, hufvudsakligen de mindre insättarnes tillgodohafvanden, skulle öfverflyttas till postsparbanken och de egentliga sparbankerna, dit de i sin ordning rätteligen höra. En dylik omflyttning skulle äfven ur banksynpunkt vara hälsosam, ty det är icke öfverensstämmande med sund bankpolitik att i allt för stor utsträckning använda sparbankensmedel i vanlig bankrörelse. Att statens stämpelinkomster skulle ökas genom denna omflyttning, anser jag för min del icke vara någon olycka.

I hvad utskottet yttrar rörande upp- och afskrifningsräkningen instämmer jag till fullo. Äfven jag är af den åsikten, att bland bankernas inlåningsräkningar är upp- och afskrifningsräkningen den räkning, som man sist af alla borde sätta i fråga att stämpelbelägga. Men jag tror icke, att det går för sig att undantaga en räkning och stämpelbelägga de öfriga, ty därigenom öppnar man på vid gafvel dörren för fortsatta missbruk af just sådan art, som jag här velat motarbetas.

Såsom frågan nu ligger, återstår emellertid för mig ingenting annat än att söka trösta mig med reservanternas »icke för närvarande». Reservanterna ha kommit till detta resultat, emedan de ansett, att behof af förhöjning af statens inkomster icke nu föreligger, men med all sannolikhet kan emotses. Om en tillämpning af den i motionen uttalade tanken endast och allenast blir beroende af, när statens inkomster behöfva ökas, ja, då lär det nog icke dröja länge, förrän den i motionen anvisade utvägen kommer att på ena eller andra sättet beträdas.

Herr talman! Jag tillåter mig att yrka bifall till reservanternas hemställan.

Häruppå anförde:

Angående stämpelafgiften för bevis om insättning å depositions- och kapitalräkning.
(Forts.)

Angående
stämpelafgif-
ten för bevis
om insättning
depositions-
och kapital-
räkning.
(Forts.)

Herr Höjer: Herr talman, mina herrar! Jag har egentligen icke begärt ordet för att respondera för bevillningsutskottet och i allt göra mig till målsman för dess åsikter i frågan, utan snarare för att här offentligen få uttala, att jag i mångt och mycket delar de åsikter, som ha funnit sitt uttryck i herr Molls motion, och att jag därför i själfva verket när som helst kan vara färdig att underskrifva den reservation, som har blifvit afgifven af herrar Almqvist, Lindblad, Petri och Öhngren.

Jag har i likhet med motionären den uppfattningen, att det är i hög grad oegentligt, ja, till och med beklagligt, att afsevärda kapital, jag vill inte säga på illojalt sätt, men med mer eller mindre bankmässiga medel lyckas att undandraga sig den beskattning, som 1894 års Riksdag afsåg att pålägga desamma. Jag finner också herr Moll vara stadd i mycket lofliga ärenden, då han söker att på indirekt sätt, när det inte lyckas på direkt sätt, komma åt kapitalet genom att föreslå stämpelbeläggning af ränteafkastningen å medel, insatta på alla möjliga slags bankräkningar.

För min enskilda del anser jag dock, att herr Moll skulle — såsom han själf också nyss delvis medgaf — ha kunnat gjort undantag för upp- och afskrifningsräkning liksom äfven för hushålls- och sparkasseräkning. Det är visserligen sannt, att sparkasseräkningarna i sig innesluta kapital till många millioner kronor, hvilka egentligen bort insättas på depositionsräkning, men man måste i alla fall besinna, att dessa å sparkasseräkning insatta medel ändock till öfvervägande del utgöras af småfolkets besparingar. Det synes mig, som om man så mycket hellre skulle ha påyrkat en stämpelbeläggning af vinst- och räntekuponer till aktier och obligationer.

Att jag nu icke kunnat vara med på motionen, beror i främsta rummet därpå, att motionärens förslag i själfva verket innebär införandet af en ny skattetyf. Motionären ifrågasätter här en afkastningsskatt å kapitalet, och han anser en dylik skatt vara i allo önskvärd, särskildt för vinnandet af det ändamål, som han närmast afser. Jag — och jag förmodar äfven den ärade motionären — är fullkomligt öfvertygad därom, att med våra kolossala, frodigt utsvällande budgeter, särskildt beträffande fjärde och femte hufvudtitlarne, måste vi förr eller senare — och jag antager ganska snart — bita i det mycket sura äpplet och underkasta oss den nu föreslagna och sannolikt äfven många andra afkastningsskatter. Jag finner detta så mycket naturligare, som alla andra länder i samma predikament som vi, d. v. s. med alltjämt växande statsutgifter, ha måst slå in på den bogen och anlita afkastningsskatter, och det icke blott för statens räkning, utan äfven och i ganska stor utsträckning för de kommunala skattebehofven.

Men, mina herrar, det har synts bevillningsutskottet, som om ett förslag sådant som detta, hvilket ju i själfva verket afser införandet af en ny skattetyf genom upptagande af afkastningsskatt,

egentligen icke borde framkomma från enskild motionär eller blott och bart på bevillningsutskottets initiativ, utan utskottet har ansett, att själfva uppslaget till en dylik skattereform borde först komma från regeringen, som ju har den bästa kännedomen om de allt mer ökade skattebehofven. Det är af detta skäl, som jag i likhet med flere andra utaf mina kamrater inom utskottet, biträdt det slut, till hvilket utskottet kommit, och det är ock på denna grund, herr talman, som jag nu yrkar bifall till bevillningsutskottets förevarande hemställan.

Angående stämpelafgiften för bevis om insättning å depositions- och kapitalräkning.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr talman framställt propositioner å de därunder gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 12.

Därnäst i ordningen företogs till afgörande lagutskottets utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion angående lagbestämmelser, i syfte att hjulringar å arbetsåkdon skola hafva viss fastställd bredd.

Angående lagbestämmelser i syfte att hjulringar å arbetsåkdon skola hafva viss fastställd bredd.

Uti en till lagutskottet hänvisad, inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 31, hade herr *K. Karlsson* i Mo föreslagit, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes efter utredning låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, hvarigenom tillfälle bereddes att för orter, där behof däraf gjorde sig gällande, meddela föreskrifter, att hjulringar å arbetsåkdon skulle hafva viss fastställd bredd.

Utskottet hemställde, att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade emellertid afgifvits af herr *Lindhagen*, med hvilken herrar *Dieden*, *Olsson* i Mårdäng och *Lundberg* förenat sig, och som föreslagit, att Riksdagen med anledning af förevarande motion ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes efter utredning låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, hvarigenom tillfälle bereddes att för orter, där behof däraf gjorde sig gällande, meddela föreskrifter, att hjulringar å arbetsåkdon skulle för särskilda fall hafva viss fastställd bredd.

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet begärdes af motionären

Herr Karlsson i Mo: Herr talman! Den nu föreliggande frågan kan ju förefalla vara af ringa vikt, och den torde nog också så vara beträffande större delen af landet, men för trakter, där

*Angående
lagbestämmel-
ser i syfte att
hjulringar å
arbetsåkdon
skola hafva
viss fastställd
bredd.
(Forts.)*

man är i saknad af järnvägnr och icke har andra kommunikatio-
ner än de allmänna vägarne, är den dock af största betydelse.
I sådana trakter är man hänvisad till, som man kallar det i min
hembygd, forgående trafik. Forbönderna använda i regeln last-
vagnar med smala hjulringar, som helt och hållet sönderskära väg-
bauan, och på grund däraf fördyras i hög grad vägunderhållet.
För att herrarne skola inse, dels huru stor denna trafik är, dels
hurusom två af väghållningsdistrikten däruppe i norra Jämtland
offrat icke mindre än 6,000 kronor för afhjälpande af nu ifråga-
varande missförhållande, ber jag att få hänvisa till den bilaga,
som finnes införd i lagutskottets föreliggande utlåtande å sid. 7.

Utskottet säger här bland annat, »att det för vinnande af motionens syfte, nedbringande af vägunderhållskostnaderna, ej är till fyllest att föreskrifva en viss bredd å hjulringarna, ty den skada, som ett åkdon förorsakar på en väg, beror i väsentlig mån äfven af hjulens dimensioner i öfrigt och hela åkdonets beskaffenhet,» m. m. Ja, men om man icke kan vinna allt, är det väl dock bra, om man i alla fall kan vinna något. Jag ber att i detta sammanhang få meddela, huru den i den nyss anförda bilagan omnämnda vägkommittén räknat i detta fall. Den säger, »att årliga underhållskostnaden för 1 kilometer väg icke kan beräknas till lägre, men väl högre belopp än 1,000 kronor och att om vägen med hittills brukade hjuldon, liknande rullharfvar, uppgräfvos, det, trots all möda och all kostnad, likväl blir omöjligt hålla god väg. Genom begagnande af breda hjulringar (10 centimeters —) skulle vägbanan ständigt hållas jämn och fin och vägunderhållskostnaden minskas med omkring 33 procent, motsvarande 35,000 kronor om året för vägen Östersund—Strömsund och åtminstone 15,000 kronor för vägen Krokomb—Föllinge, tillsammans 50,000 kronor per år.» Dessa beräkningar äro underskrifva af en kronofogde, H. F. Cederberg, och han måtte väl vara kompetent att göra dylika beräkningar. Jag skall emellertid icke vidare upptaga kammarens tid med att bemöta hvad utskottet i denna del anfört.

I den sista punkten af utlåtandet erinrar utskottet därom, »att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 14 maj 1900, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande lagstiftning om väghållningsbesvärets utgörande, ifrågasatt, att staten till de distrikt, där vägbördan vore mest tryckande, lämnade större bidrag, än för det dåvarande ägde rum, samt såsom det lämpligaste förfaringssättet härvid framhållit, att Riksdagen till Kungl. Maj:ts förfogande ställde ett särskildt för ändamålet anvisadt anslag.» Ja, detta är en erinring, som de mera hårdt betungade väghållningsskyldige komma att taga fasta på. Jag undrar emellertid, om det kan vara med god hushållning öfverensstämmande att först tillåta att vägarne få köras sönder i onödan och sedan påkalla

statens mellankomst. Jag lämnar därhän, om ett sådant förfarings-sätt är riktigt.

Att denna fråga har en stor betydelse för norra Jämtland, bevisas däraf, att redan år 1895 förelåg vid Jämtlands läns lands-ting en motion, som gick ut på, att landstinget måtte ingå till Kungl Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t ville till Riksdagen inkomma med proposition i detta ämne. Men på grund af 2 § i den kungl. förordningen af den 21 mars 1862 angående landsting kunde denna motion icke upptagas till behandling. Vidare är att märka, att 12 kommunalstämmor i de socknar, som äro närmast berörda af denna fråga, instämt i min motion. Jag skall inskränka mig till att uppläsa endast ett af protokollen från dessa stämmor, nämligen det från Ströms socken, hvilket lyder som följer: »Stämman beslöt enhälligt att på det lifligaste instämma uti herr Karl Karlssons i Mo till innevarande års Riksdag ingifna motion om föreskrifter angående bredare hjulringar å arbetskördon. då en sådan reform ej skulle förorsaka några vidare olägenheter, men däremot verksamt bidra till lättnad uti de olidligt höga vägun-derhållskostnaderna, synnerligast inom norra Jämtland, där till följe af de stora varutransporterna, den lösa jordmänen och svårigheten att anskaffa grus, landsvägarne äro, snart sagdt, omöjliga att under nu rådande förhållanden underhålla i trafikabelt skick; och uttalade stämman ett tack till herr Karlsson för det han in-gifvit motionen i frågan.» Af enahanda innehåll äro äfven de af de öfriga kommunalstämmorna gjorda uttalandena.

Herr talman! På grund af hvad jag sålunda anført ber jag att få yrka bifall till den af herr Lindhagen m. fl. afgifna reser-vationen.

Herr Olsson i Viken: Herr talman! Då jag inom utskottet, där jag för tillfället hade säte, varit med om att afstyrka den nu föreliggande motionen, ber jag att med ett par ord få motivera min ståndpunkt i frågan.

Motionären har här ifrågasatt, att föreskrifter angående en viss minimibredd å hjulringar på arbetsåkdon skulle få utfärdas endast för vissa trakter af vårt land, där sådana vore af behofvet påkallade. Jag ger honom rätt däri, att sådana bestämmelser icke borde gälla hela landet. Hvad exempelvis min hemtrakt, Skåne, beträffar, äro förhållandena där sådana, att hjulringarnas bredd icke spelar någon synnerlig roll för vägarne bevarande i godt skick. Men dylika bestämmelser skulle, som sagdt, endast gälla vissa trakter eller, närmare bestämdt, väghållningsdistrikt. Då blir första spørsmålet detta: Skola dessa föreskrifter gälla alla arbets-vagnar, som framköras inom distriktet eller endast dem, som höra hemma inom detsamma? I det förra fallet skulle allt för stora olägenheter och kostnader åsamkas vägfärande från närgränsande

*Angående lagbestämme-
ser i syfte att
hjulringar å
arbetsåkdon
skola hafva
viss fastställd
bredd.
(Forts.)*

Angående
lagbestämmel-
ser i syfte att
hjulringar å
arbetsåkdon
skola hafva
viss fastställd
bredd.
(Forts.)

distrikt, när de måste färdas in på det område, där föreskrifter af nu ifrågavarande slag vore gällande, och hvad det senare fallet beträffar, eller att föreskrifterna endast skulle gälla vagnar, som hörde hemma inom distriktet, så är det väl för mycket begärdt, att kronobetjäningen skall kunna se på en arbetsvagn, som köres fram på vägen, i hvilket distrikt den hör hemma — för att nu inte tala om, att vägarne sönderköras lika mycket af smalhjuliga främmande arbetsvagnar som af distriktets egna. Men för vinnandet af motionärens önskemål, som närmast är, att man måtte slippa de djupa hjulspåren på lösa vägar, är det väl af minst lika stor vikt, att man undviker att köra i samma hjulspår. Det påpekades också inom utskottet, att föreskrifter i denna riktning då också skulle visa sig behöfliga, antingen så, att hjulafståndet vore olika för främre och bakre hjulparen å samma vagn eller så, att arbetsvagnar från olika gårdar inom distriktet skulle vara olika bredgående. Detta senare torde väl knappast ha varit allvarligt menadt, ty icke kan man väl ålägga vagnsägarne anmälningsskyldighet för sina vagnar, till något slags vagnsregister, som skulle finnas hos t. ex. Konungens befallningshafvande, och jag förstår verkligen inte, hur man i annat fall skulle kunna åstadkomma någon tillfredsställande kontroll. Däremot låter det ju tänka sig, att hjulafståndet gjordes något olika för främre och bakre hjulparen å samma vagn, men, fränsedt oformligheten hos sådana åkdon, är det icke svårt att förstå, att de på lösa vägar skulle gå nästan dubbelt så tungt som vanliga vagnar, då de ju måste uppköra fyra hjulspår i stället för två.

Slutligen vill jag understryka utskottets yttrande, »att gränsen mellan arbetsåkdon och andra fordon är ganska obestämd och sväfvande». Huru ofta händer det icke, att en arbetsvagn apteras till åkvagn, därigenom att t. ex. ett säte fastskrufvas? Vid bedömning af frågan, hvilka vagnar borde betraktas som arbetsvagnar, skulle därför godtycket få fritt spelrum. Jag betvivlar ingalunda, att väghållningstungan kan på vissa trakter vara särdeles tryckande, men detta lär väl bäst afhjälpas på det sätt, att statsbidragen till sådana väghållningsdistrikt höjas. Skall man gifva sig in på ett sådant minutiöst reglementerande, som motionären och äfven reservanterna ifrågasatt, vet man icke, hvar det skall sluta. Jag vet mycket väl, att man i Norge har bestämmelser i nu ifrågavarande hänseende, men såsom framgår af de upplysningar, som lämnats i motionen, har man i Norge icke nöjt sig med en enkel föreskrift i detta fall, utan lagstadgat icke mindre än tvänne dimensioner å hjulens bredd, allt efter som lasset väger så och så många kilogram, och dessutom finnas där också undantag från regeln. Såvidt jag har mig bekant, existerar icke för landsbygden några bestämmelser af detta slag inom något annat land än Norge.

På grund af de skäl, som jag nu i korthet anfört, kommer jag för min del att rösta för bifall till utskottets hemställan.

Herr Lindhagen: Den föreliggande frågan, som flera gånger varit före i Riksdagen, kan ju förefalla ganska obetydlig. Men en hjulring må vara huru liten som helst, må vi dock betänka, att det finnes många hjulringar här i landet och att, när dessa tillhoppa utträtta sina arbeten på vägarne, af denna skenbart lilla fråga blifver en ganska stor ekonomisk fråga.

Då nu särskildt stadsbor med ringaktning betrakta denna angelägenhet, ber jag att få påminna om, att man i städerna på grund af utfärdade ordningsföreskrifter redan kommit in på ämnet. För Stockholms stad finnes t. ex. en uttrycklig bestämmelse därom, att alla arbetsåkdon, som där för körslor begagnas och tillhöra Stockholmsbor, skola hafva en hjulbredd af minst 10,5 cm. Nu är det ju här endast fråga om, att man skall bereda möjlighet till att kunna införa samma föreskrifter äfven på landsbygden å orter, där man önskar sådana, och där de anses nödvändiga.

Den sista talaren öfverdref enligt min mening högst betydligt, då han talade om den stora kontroll, som vore erforderlig, därest lagbestämmelser i reservationens syfte komme till stånd. Jag ville också fästa uppmärksamheten därpå, att i reservationen uttryckligen endast talas om två särskilda fall, då man skulle behöfva vidtaga några åtgärder i angifvet syfte. Det ena fallet afser sådana trakter, där det äger rum en stor genomgående varutrafik, hvilken ombestyrdes genom legda körslor eller af så kallade förbönder. Det vore väl icke mera än rätt och billigt, att de väghållningsskyldige på sådana trakter sattes i stånd att utverka tillstånd, att vid dylika körslor skulle användas någorlunda breda hjulringar, så att icke vägarne sönderkördes och upphörligt behöfde repareras. Vidare skulle dessa lagbestämmelser behöfvas å trakter, där tunga körslor förekomma för forsling af produkter från eller till någon viss industriell anläggning eller från vissa grufvor, stenbrott eller dylikt. Äfven vid dessa slag af körslor kan jag ej finna annat, än att det vore med rättvisa och god hushållning öfverensstämmande, att hjulringar af lämplig bredd måste användas.

Nu har af såväl utskottet som äfven af den siste talaren framhållits, att det lämpligaste sättet för vinnandet af det syfte, som i motionen afses, vore, att staten trädde emellan och hjälpte de väghållningsskyldige med deras stora omkostnader. Men det vore väl det mest oriktiga sätt, man gärna kunde tänka sig, att i förevarande fall betunga staten med utgifter för vägars iständsättande, när man genom så enkla lagbestämmelser, som här äro föreslagna, kan förhindra vägarne sönderskärande samt sålunda onödiggöra och bespara sådana utgifter. Jag är alltså för min del lifligt öfvertygad om, att bestämmelser i den af motionären afsedda riktningen förr

Angående lagbestämmelser i syfte att hjulringar å arbetsåkdon skola hafva viss fastställd bredd.
(Forts.)

Angående
lagbestämmel-
ser i syfte att
hjulringar å
arbetsåklon
skola hafva
viss fastställd
bredd.
(Forts.)

eller senare gå igenom i vårt land. I Norge, Danmark och flera andra länder ha sådana föreskrifter redan antagits. Och ehuru man ju anses icke böra åberopa något sådant i denna kammare, emedan det icke anses alltid befodra sakens framgång, vill jag likväl nämna, att Första Kammaren redan bifallit reservationen.

Då lagbestämmelser i reservationens syfte ej skulle komma att lägga några som helst tunga band på någon landsända, emedan denna reservation är så försiktigt hållen, att den inskränker hela lagstiftningen till fall, där sådan är oomtvistligt behöflig, så tillåter jag mig att yrka bifall till reservationen.

Häruti instämde herrar *Ericsson* i Ofvanmyra, *Bromée* i Billsta, *Enander*, *Kvarnzelius*, *Hörnstén* och *Burén*.

Herr Ström i Transtrand: Herr talman! Jag har begärt ordet för att i största korthet påpeka, att förhållandena på den ort jag tillhör just äro sådana, att det vore synnerligen viktigt att få till stånd lagbestämmelser i motionens syfte.

Då motionären framhållit, det han afsåge, att de ifrågasatta lagbestämmelserna endast skulle tillämpas på orter, där behofvet däraf gjorde sig gällande, föreställer jag mig, att i detta fall icke kan blifva fråga om någon lagstiftning, som skulle komma att gälla för hela landet, utan endast för orter, hvarest vägarna och trafiken vore sådana, att man icke, utan vägarnas allt för mycket sönderkörande, kunde färdas med hvilka fordon och huru tunga lass som helst. Och särskildt på min ort äro vägarna sådana, att de icke tåla vid så tunga lass, som man numera i allmänhet kör. Förut ansågs t. ex. ett lass af 500 kg. vara ett lämpligt lass. Nu åter anses en tyngd af 1,000 kg. vara ett lätt lass; ja, man lastar utan vidare på ett fordon ända till 1,500 kg. Under sådana förhållanden och då, såsom i motionen antydes, arbetskördonen i allmänhet äro konstruerade med mycket smala hjulringar, slitas naturligtvis vägarne högst betydligt.

Nu har en talare påstått, att införandet å vissa orter af bestämmelser om, att hjulringarne skulle hafva en särskild bredd, skulle medföra stora olägenheter. Så t. ex. skulle vägfarande från trakter, där sådana bestämmelser icke vore gällande, ej kunna, utan att deras hjulringar hade den särskilda bredden, färdas genom trakter, där sådana föreskrifter voro gällande. Ja, det är ju alldeles gifvet, att de vägfarande, därest bestämmelser af detta slag införas, måste rätta sig därefter. Ha de icke den föreskrifna bredden på hjulringarne. så få de naturligtvis lasta af någon del af sina lass, Jag har mig bekant, att personer från Transtrand, hvilka kört till Trysils socken i Norge, med hvilken vi ha stor samfärdsel, icke kunnat få frakta hela sitt lass, utan måste taga ett mindre lass, emedan de kört med fordon, å hvilka hjulringarne icke hållit

den föreskrifna bredden. Detta kan ju tyckas vara hårdt, då man anser, att vägarne böra vara till för de vägfärande och icke tvärt om. Men när man nu ser, att denna utväg måste tillgripas i Norge, där vägarne äro betydligt bättre och starkare byggda än här i landet, kan jag icke finna det vara annat än fullt befogadt, att äfven vi vidtaga liknande åtgärder för vägarne skyddande på orter, där detta kan anses vara behöfligt.

Angående lagbestämmelser i syfte att hjulringar å arbetsåkdon skola hafva viss fastställd bredd.
(Forts.)

Om en dylik lag skulle komma att införas, tänker jag mig, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i hvarje särskildt fall komme att höra de väghållningsskyldige. Dessa finge då själfva afgöra, huruvida de ansågo det vara nödvändigt eller ej, att hjulringarne å arbetsfordonen hade viss fastställd bredd.

Här har äfven nämnts, att man skulle kunna vinna ändamålet genom föreskrifter om, att de körande icke finge köra i samma hjulspår. Ja, kunde man i det fallet få till stånd en lag, som vore effektiv, skulle jag för min del gärna vara med därom. Men om det, såsom sagts, blefve svårt att kontrollera hjulringarne och hjulskoningarne, blefve det nog ännu svårare att kontrollera, att hvar och en, som körde på vägarne, icke körde i samma hjulspår. Samma svårighet torde äfven komma att göra sig gällande med afseende å bredden mellan fram- och bakhjulen. Dessutom kunde man ej tillämpa denna föreskrift på tvåhjuliga åkdon, som också mycket begagnas.

Hvad slutligen angår förslaget om statsbidragets höjande för vissa orter, anser jag detta icke vara lämpligt, därför att man kan tänka sig, att de, som voro säkra på att få ett högre statsbidrag, då kanske icke blefve så noga med att hålla vägarne i fullt lagligt stånd, utan låte staten tråda emellan med större bidrag än som eljest vore behöfligt.

På grund af hvad jag nu anfört, anhåller jag, herr talman, att få yrka bifall till den vid betänkandet fogade reservationen.

Herr *Olofsson* instämde häruti.

Herr Wiklund: Herr talman! Om man än kan medgifva, att vägnarnas slitning i väsentlig mån beror därpå, att man numera allmänt börjat begagna smala hjulringar på arbetsåkdon, så håller jag likväl före, att det icke vore lämpligt att införa sådana lagbestämmelser, som nu ifrågasatts, emedan därigenom en mängd olägenheter vid den allmänna samfärdseln skulle uppstå, ja, denna samfärdsel rent af kunna förhindras. Samma skäl, som motionären åberopar beträffande hjulringarnas bredd, kunna äfven åberopas med afseende å hjulens vidd äfvensom med afseende å den tyngd, hvarmed åkdonen må belastas. Men tydligt är, att lagbestämmelser beträffande allt detta icke skulle kunna medföra det af

Angående lagbestämmelser i syfte att hjulringar å arbetsåtkdon skola hafva viss fastställd bredd.
(Forts.)

motionären ytterst afsedda målet, nämligen en jämnare fördelning af väghållningsbördan.

Motionären har föreslagit, att lagbestämmelser om hjulringarnas bredd skulle införas endast för sådana orter, där behof däråf gjorde sig gällande. Men därigenom skulle t. ex. kunna inträffa, att dylika bestämmelser infördes inom ett väghållningsdistrikt, under det att inom ett eller flera angränsande distrikt några bestämmelser icke ansåges vara af behofvet påkallade. Att detta skulle leda till väsentligt hinder för den allmänna samfärdseln, ligger ju i öppen dag.

Att emellertid väghållningsbördan är alltför betungande inom vissa orter, lärer väl icke kunna bestridas, då man vet, att vägskatten inom vissa väghållningsdistrikt utgår med ända till 2 kronor eller däröfver per vägfyrek. Det är därför tydligt och klart, att något måste göras för att lindra denna börda, såvidt den icke skall bliwa rent af ruinerande. Men därvid torde helt andra utvägar böra anlitas än de af motionären föreslagna. En sådan utväg synes mig vara, att statsbidraget för vägunderhållet ökas, äfvensom att för vissa hårdt betungade väghållningsdistrikt efter pröfning för hvarje enskildt fall ett särskildt statsunderstöd beviljas. Då Riksdagen redan år 1900 i skrifvelse till Kungl. Maj:t uttalat detta önskemål, så är det väl att hoppas, att i sinom tid ett förslag därutinnan skall för Riksdagen framläggas.

Då jag sålunda för min del icke kunnat inse nyttan eller gagnet af de utaf motionären och reservanterna föreslagna lagbestämmelserna, utan tvärtom anser, att de skulle förhindra den allmänna samfärdseln, har jag inom utskottet yrkat afslag å motionen, liksom jag nu här ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman! Jag begärde egentligen ordet med anledning af min väns på dalabänken yttrande i denna fråga, och jag får verkligen förklara, att jag icke denna gång kan följa med »Strömmen». Man kunde få anledning att tro, att inom hela Dalarne en önskan skulle göra sig gällande, att en sådan lagstiftning komme till stånd. För min del kan jag visserligen erkänna, att det finnes något berättigadt i motionärens klagan i detta afseende. Men jag tror dock icke, att anlitan af lagstiftning är rätta sättet att få den sak afhjälpt, hvaröfver man klagar, ty hvart skulle det taga vägen? Det måste naturligtvis också bliwa någon kontroll öfver, huruyida de utfärdade föreskrifterna komme att iakttagas, och man finge väl, efter hvad jag förstår, tillsätta inspektörer äfven i detta afseende. Konsekvensen blefve väl också den, att, om någon körde med en häst, som hade för små fötter, det blefve förbudet för honom att begagna den

väg, som vore i fråga. Jag vet icke, hvar man skulle komma att sluta, om man sloge in på denna väg.

Jag vill vidare opponera mig emot den lösning af frågan, för hvilken herr Christian Olsson syntes vara böjd, då han ansåg, att högre statsbidrag vore lämpligt för sådana orter, hvarom nu är fråga. För min del tror jag, att denna fråga mycket lätt skulle lösas och motionären vinna sitt syftsmål, om Riksdagen beslöte att helt och hållet *indraga* statsbidraget för de väghållningsdistrikt, där allmänheten är så opraktisk, att den begagnar sig af hjulringar, som endast äro två centimeter, d. v. s. ungefär $\frac{3}{4}$ tum breda. Jag tror, att detta vore ett mycket bättre medel att bringa dem till en rätt uppfattning af saken än att understödja dem med penningbidrag. Detta skulle till och med i Jämtland kunna hjälpa bättre än att utfärda ett förbud mot att köra med tallriksharvar på de allmänna vägarna, ty hjuldon med två centimeter breda ringar är väl närmast att jämföra med tallriksharvar.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets utlåtande.

Herr Biesèrt: Herr talman! Jag skulle kunna inskränka mig till att instämna i det yttrande, som herr Lindhagen haft i denna fråga, och sålunda yrka bifall till hans vid betänkandet fogade reservation. Men jag kan dock icke underlåta att ytterligare säga några få ord.

Jag kan icke vara med om, hvad lagutskottet i sin motivering säger, lika litet som jag kan gilla, hvad herr Persson i Tällberg nyss anförde. Det är ju så, att, om man icke vill en reform, det är mycket lätt att resa alla möjliga svårigheter i vägen för densamma. Men *vill* man den verkliga, vill man det mål, som denna reform afser, så tror jag också, att det är lika lätt att undanröja de svårigheter, som herr Daniel Persson och lagutskottet hafva uppkonstruerat.

Faktum är, att på åtskilliga ställen i vårt land såsom en följd af allt för smala hjulringar hafva uppkommit sådana förhållanden, att väghållningen är så godt som omöjlig. Faktum är, att bredare hjulringar skulle i väsentlig mån kunna afhjälpa detta fel, och faktum är också, att lagstiftningen i många andra länder inskridit för att förhindra vägarnes förstörande genom opraktiska åkdon. Då synes det mig, som om det skulle vara mycket märkvärdigt, om icke äfven vi i vårt land skulle med fördel kunna beträda denna väg.

Slutligen vill jag nämna, att enligt upplysning, som jag nyss erhållit, Första Kammaren antagit herr Lindhagens motion, och då synes det mig ganska egendomligt, om icke denna kammare skulle kunna göra detsamma.

Jag yrkar bifall till den föreliggande reservationen.

Angående lagbestämmelser i syfte att hjulringar å arbetsåkdon skola hafva viss fastställd bredd.
(Forts.)

Angående
agbestämmel-
ser i syfte att
hjulringar å
arbetsåtkon
skola hafva
viss fastställt
bredd.
(Forts.)

Med herr Biesert förenade sig friherre *De Geer*.

Herr Olsson i Mårdäng: Herr talman, mina herrar! Då jag biträdd den mening, som uttalats i herr Lindhagens reservation, skall jag be att med några ord få angifva skälen därför.

Jag har därvid icke uteslutande påverkats af de skäl, som motionären framhållit. Förhållandet är nämligen det, att denna fråga i min hemort sedan flera år tillbaka diskuterats man och man emellan och äfven på kommunalstämmor, där jag själf varit med, och detta visar, att orter finnas, där man önskar, att någonting måtte göras. Då den begränsning, som innefattas i herr Lindhagens reservation, enligt mitt förmenande icke alls skulle blifva besvärlig vare sig för herr Daniel Perssons små hästfötter eller för annat sådant, så kan jag icke finna, hvarför man nu skall torna upp hinder, som i verkligheten aldrig komma att visa sig. Jag skall åtminstone för min del be att få taga afstånd från ett sådant tillvägagångssätt gent emot en motionär, som nu tagit upp en sak, hvilken för orten verkligen anses vara en mycket viktig reform.

Jag ber få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Lindhagens reservation.

Herr Karlsson i Mo: Blott några få ord med anledning af herr Perssons i Tällberg yttrande.

Han föreslog en mycket radikal kur för ernående af mitt syftemål, och det var, att staten helt och hållet skulle indraga sitt bidrag och på sådant sätt tvinga fram bredare hjulringar. Men jag ber att få underrätta både honom och andra här i kammaren, som tänka på samma sätt, att det hos oss i norra Jämtland endast är i få fall, som de väghållningsskyldige syssla med forkörningen, i det att det i allmänhet är så kallade »yrkesskjutsare», som syssla därmed år ut och år in. Följaktligen skulle det medel, som herr Persson i Tällberg föreslog, vara helt och hållet förfeladt.

Det var endast detta, jag ville säga, och jag ber fortfarande att få yrka bifall till reservationen.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Under densamma hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels afslag därå och bifall i stället till den af herr Lindhagen med flere afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen. Sedan herr talmannen gifvit propositioner å dessa yrkanden, förklarade herr talmannen sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren med afslag å lagutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 9 bifaller den af herr

Lindhagen med flere afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Angående lagbestämmelser i syfte att hjulringar å arbetsåskdon skola hafva viss fastställd bredd.
(Forts.)

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.

Voteringen utföll med 107 ja mot 72 nej; och hade alltså kammaren med afslag å utskottets hemställan bifallit den af herr Lindhagen med flere afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen.

§ 13.

Lagutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om ändring af § 136 i skiftesstadgan m. m., blef af kammaren godkänt.

§ 14.

Efter föredragning slutligen af lagutskottets utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion angående ändring af 35 § väglagen, i syfte att ökad inflytande å förrättningsmännens beslut må beredas vid vägsyner biträdande nämndemän, lämnades på begäran ordet till motionären

Herr Jansson i Krakerud, som yttrade: Det är ju vanligt, att motionärer klandra ett utskott, då detta ej tillstyrkt deras motioner. Jag däremot vill för min del säga, att jag ej finner någon anledning att klandra detta lagutskottets utlåtande. Och jag har så mycket mindre anledning därtill, som utskottet lämnat den upplysningen, att i det förslag till ny väglag, som man har för afsikt att framlägga, Kungl. Maj:t redan har låtit införa en bestämmelse i samma syfte, som det jag med min motion har velat vinna; och då så är, är det alldeles gifvet, att ej utskottet kunnat komma till annat slut än det gjort.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 15.

Justerades protokollsutdrag.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

n:o 30, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens tredje hufvudtitel;

n:o 31, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra rustmästarebostället $\frac{1}{4}$ mantal Frängsbo n:o 2 i Östergötlands län hörande lägenhet;

n:o 32, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Ystad af en inom dess område belägen förutvarande hospitalsjord;

n:o 33, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till förra sergeantsbostället n:is 13, 15 och 17 Eslöv i Malmöhus län hörande område;

n:o 34, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af torp under förra kaptensbostället Helgesta n:is 1 och 2 i Södermanlands län;

n:o 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Södermanlands läns landsting af visst, Gripsholms slott tillhörande område;

n:o 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till handlanden J. Lundström af två jordområden utaf den staten tillhöriga Landskrona—Ängelholms järnväg;

n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående jordbyte vid Gnesta järnvägsstation; och

n:o 38, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående jordafsöndring från indragna militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Gillstad n:o 4 Borrgård i Skaraborgs län;

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående förekommande af lungotssmitta; samt

Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afveckling af allmänna hypoteksbanken.

§ 17.

Kammaren beslöt efter hemställan af herr talmannen, som förmälde sig hafva om tiden för valen samrådt med Första Kamma-

rens talman, att nästa onsdag den 24 innevarande februari företaga val af tjugufyra valmän för utseende af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret jämte suppleanter för fullmäktige äfvensom af sex suppleanter för dessa valmän.

§ 18.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herr *L. K. Brock m. fl.*, n:o 192, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt löneroglering för de vid dem anställda lärare;

herr *C. A. Lindhagen*, n:o 193, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt löneroglering för de vid dem anställda lärare;

herr *K. Starbäck*, n:o 194, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående skyddsåtgärder för vårt lands natur och naturminnesmärken;

herr *M. Sundström m. fl.*, n:o 195, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt löneroglering för de vid dem anställda lärare; och

herr *P. O. Lundell*, n:o 196, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt löneroglering för de vid dem anställda lärare.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 19.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>J. Larsson</i> i Presstorp under 8 dagar fr. o m. d. 24 febr.,				
» <i>L. K. Brock</i>	»	2	»	» 23 »
» <i>S. O. Nylander</i>	»	8	»	» 24 »
» <i>J. G. Forsberg</i>	»	6	»	» 22 »
» <i>J. Persson</i> i Arboga	»	7	»	» 23 »
» <i>O. A. Brodin</i>	»	8	»	» 22 » och
» <i>K. Karlsson</i> i Mo	»	6	»	» 22 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1,44 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Tisdagen den 23 februari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande februari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:

Att riksdagsmannen herr G. Jansson till följd af sjukdom (Influenza) är förhindrad att under de närmaste dagarne bevista Riksdagens sammanträden, intygar
Stockholm d. $\frac{23}{2}$ 1904.

Hugo Chr. Andersson.
Leg. läkare.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *H. G. Westring* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående upplåtelse till landtförsvaret af ett Visborgs kungsladugård tillhörande område;

angående beviljande af vissa förmåner för enskilda järnvägsanläggningar; och

med förslag till lag angående vissa åtgärder mot utbredning af lungdot.

Dessa propositioner bordlades.

§ 4.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående pension å allmänna indragningsstaten åt sergeanten vid Lifgardet till häst F. A. Lindqvist;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt förvaltaren vid ammunitionsfabrikens afdelning å Marieberg C. W. Sjöstedt;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt fyra arbetare vid Karlsborgs fästningsbyggnad;
om anslag till restaurering af Gråbrödraklostret i Ystad; och
angående pension för extra ordinarie professorn L. F. Löffler.

§ 5.

Efter föredragning häruppå af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herr *L. K. Brocks m. fl.* motion, n:o 192, till Riksdagens särskilda utskott;

herr *C. A. Lindhagens* motion, n:o 193, till Riksdagens särskilda utskott;

herr *K. Starbäcks* motion, n:o 194, till kammarens tillfälliga utskott n:o 1;

herr *M. Sundströms m. fl.* motion, n:o 195, till Riksdagens särskilda utskott; och

herr *P. O. Lundells* motion, n:o 196, likaledes till Riksdagens särskilda utskott.

§ 6.

Statsutskottets härefter föredragna utlåtande, n:o 7, blef å nyo bordlagdt.

§ 7.

Efter föredragning häruppå af statsutskottets memorial, n:o 30, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens tredje hufvudtitel, blefvo de däri föreslagna voteringspropositionerna af kammaren godkända.

§ 8.

Slutligen föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden n:is 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 och 38, Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1 samt Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2.

§ 9.

Anmälles och godkändes:

dels statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 7, till Konungen, angående utredning i fråga om användning af den för statsverkets räkning inköpta fastigheten n:o 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm; och

n:o 8, till fullmäktige i riksgäldskontoret, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor;

dels ock sammansatta stats- och bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 9, till fullmäktige i riksbanken, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lämnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus; och

n:o 10, till fullmäktige i riksgäldskontoret, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lämnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af motion rörande föreslagen ändring af 22 § i kungl. förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin, maltdrycker m. m.

§ 12.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herrar *N. P. B. Lindgren* i Oskarshamn och *A. H. Hammar-skjöld*, n:o 197, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare;

herrar *K. E. von Geijer* och *N. Andersson* i Pettersborg, n:o 198, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare;

herr *H. Hedlund*, n:o 199, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående aflöningssättet för cheferna vid statens affärsdrifvande verk; och

herr *H. Öhngren*, n:o 200, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare.

Dessa motioner bordlades på begäran.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>M. J. Täcklind</i>	under 8 dagar fr. o. m. d. 24 febr.,
» <i>P. Hellström</i>	» 8 » » » 24 »
» <i>C. Wallis</i>	» 4 » » » 24 »
» <i>J. E. Biesèrt</i>	» 4 » » » 24 »
» <i>J. E. A. Ohlsson</i> i Halmstad	» 8 » » » 24 » och
» <i>C. Olsson</i> i Viken	» 14 » » » 25 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,52 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.